

ČESKÉ PŘÁVO

ČASOPIS SPOLKY NOTÁŘŮ ČESKOSLOVENSKÝCH.

ŘÍDÍ PROF. Dr. M. SVOBODA S KRUHEM REDAKČNÍM.

VYCHÁZÍ KAŽDÝ MĚSÍC MIMO ČERVENEC A SRPEN. — REDAKCE A ADMINISTRACE V PRAZE-II, VÁCL. NÁM. 28. — PŘEDPLATNÉ ROČNĚ 40 K I S POŠTOVNÍ ZÁSILKOU — JEDNOTLIVÉ ČÍSLO 4 KČ.

ROČNÍK IX.

V PRAZE, V BŘEZNU 1927.

ČÍSLO 3.

F. Kovář:

Žádoucí výluky a doplňky ve vládním návrhu min. spravedlnosti v novém notářském řádu.*)

Začátkem roku 1927 vyskytla se v denních listech zpráva, že mezi osnovami zákonů připravovanými u ministerstva spravedlnosti je také návrh jednotného notářského řádu a že v anketě v roce 1926 byl účastníky přijat. Bylo docíleno in formali, aby byl notář ustanoven vládou a aby byl uzákoněn požadavek právnického doktorátu pro jmenování notářem.

Přítomné pojednání jako další příspěvek in merito také k cíli zdokonalení a zlepšení stavu notářů a zvláště jejich služeb vůči široké veřejnosti buď přijato shovívavě a pro případ nesouhlasu s tou neb onou částí buďtež uvedeny protidůvody.

Ku porovnání bylo nutno někde doslovně uvést jednotlivá místa vládního návrhu a pak žádoucí výluky a doplňky s odůvodněním a to třeba na úkor stručnosti přednášky neb odborného článku.

Nuže s odvahou k naléhavým a ještě snad uskutečnitelným doplňkům a výlukám.

Především buďte všechna slova »osvědčení«, »osvědčování«, »vysvědčení« uvedená v návrhu zákona zaměněna ve slovo »ověření«.

Důvod: Veřejný notář podle § 1 jako orgán státní správy nadaný veřejnou věrou je při svých úkonech autorisovaným ověřovatelem a nikoli svědkem a proto je nutno, aby jeho výkon byl též slovně správně vyjádřen.

Ve vládním § 4, odstavci 1., na místě slova soukromé buď dáno slovo jakékoli (rovněž tak v § 5, odstavci 2.) a buď vyloučena věta »Pokud mohou být činní jako obhájci v trestních věcech, ustanovuje trestní řád« — pak v odstavci 2. vylučte se slova »nemůže-li nebo nechce-li žádný z advokátů stranu zastupovati« a v odstavci 3. v první větě vynechte slova »stejně jako jiní zmocněnci vzati po přísahy« a přidejte se slova »a při sepisování jakýchkoliv právních listin obdobně postupovati jako při listinách veřejných co do jejich věcného obsahu«.

*) Základem této úvahy jest původní vládní osnova not. řádu, která byla již přepracována. Tyto úvahy přesto význam pro další práce legislativní a je zajímavé, že některé názory došly již uplatnění. Proto předkládáme úvahu svému čtenářstvu.

Důvody změn: Slovem »soukromé« naznačen úzký pojem, něco pro sebe omezeného, uzavřeného a nevystihuje, co by tím bylo míněno, neboť listiny, které se pod pojmem »soukromé« předpokládají, jsou v praxi velmi rozšířeny, je jich ve mnohem větší míře používáno než listin veřejných a jsou přerůzných druhů; pročež je správněji říci jakékoli listiny.

Obhajování trestní nepřiléhá notářskému povolání a zmínka o tom v notářském řádě je zbytečně superfluum.

Něco jiného je se zastupovacím právem notáře ve věcech sporných a tu má-li notář zastupovati strany ve sporech, kde není nutnost advokátského zastoupení a nemá-li to býti na újmu jeho notářské činnosti, je tím více než dost omezen a proto slova »nemůže-li nebo nechce-li žádný z advokátů stranu zastupovati« jsou nejen zbytečná a vyzývavá, nýbrž i sváděla by k snižování, pohoršení a bezcharakternosti.

Nebylo by horších nad ona zlá slova, když podle daného stavu je povolán advokát k zastupování strany a radění straně a sepisování jakýchkoli podání jakýmkoli úřadům za stranu a pro stranu, naproti tomu když je notář povolán k vedení řízení, poučování, vysvětlování, autorisování a ověřování mezi stranami k agendě listinářské, kdyby se řeklo, že může advokát, není-li to na újmu jeho činnosti advokátské a kde není nutnost spisu notářského, sepisovati právní listiny i s více stranami kolisních zájmů a to jen výjimečně, nemůže-li nebo nechce-li místní notář nebo je-li v místě více notářů žádný z nich listinu sepsati, ač i to by bylo proti povolání advokátově podle druhé části první věty § 10 adv. ř.

Slova »stejně jako jiní zmocněnci vzati po přísahy« jsou zbytečná, neboť notář je řádem dost upoután a není třeba jej ještě poukazovati na jiná povolání též přísežná.

Povinnost notáře postupovati též u jakýchkoliv jiných listin jako při sepisování listin veřejných co do věcného obsahu obdobně je nadmíru žádoucí právě z příčiny, že oněch se v právní praxi mnohem více používá než těchto a proto vyžadují podobných opatrností a přesností všeho druhu.

Vládní § 5 zní:

1. notáři není dovoleno zastupovati strany ve sporných občanských věcech, jde-li o právní jednání, o němž sám sepsal veřejnou listinu.

2. jednáje jako soudní komisař může zároveň účastníkům sepisovati veřejné i soukromé listiny, nesměřují-li proti jeho úkonům jako soudního komisaře. V tomto ří-

zení nesmí však ani sám ani žádný jeho zaměstnanec vystupovati jako zmocněnec účastníků.

V odstavci 1. buďte za slovem »veřejnou« přidána slova »a jakoukoliv jinou listinu«, v odstavci 2. přidej se tato věta;

»Rovněž nemá notář ani jeho zaměstnanec účastníky zastupovati při výkonech notáři přikázaných od úřadů jiných než od soudů a pak ani při sepisování veřejných a jakýchkoli jiných listin, ale má také v těchto záležitostech notář mezi účastníky i kolisních zájmů vždy jen vésti nestranné řízení bez zastupování jich.«

Důvody změn: Z téhož důvodu je vylučitelnost notáře ze zastupování ve věci sporné, ve které se vede za důkaz jakákoli jiná jím sepsaná listina, než jenom veřejná. Je také stejná zodpovědnost důchodková.

Při příkazech od soudu neb od jiného úřadu a při sepisování listin vůbec notář účastníky nezastupuje, nýbrž vede mezi nimi řízení, jak ukazují §§ 1, 127 d., 145 atd.

Písemná podání podle § 4 činí notář též důsledkem mezi stranami vedeného řízení a jenom výmínečně na základě zvláštního zmocnění na způsob advokáta.

Tento rozdíl se nejen nechápe, nýbrž ani nezná a někteří soudcové přesně nerozeznávajíce různě unifikují notáře s advokáty a naopak.

Sepisuje-li advokát listinu s účastníky kolisních zájmů čili kontrakty, jedná proti předpisu druhé části první věty §u 10 adv. ř., neboť nemůže a nemá v těchto třeba dosud mimosporných záležitostech raditi všem a zastupovati všechny a tím více pak je vyloučen, když z toho vzejde spor, jak ukazuje druhá věta §u 10 adv. ř.

Než tyto předpisy se ani neznají nebo znáti nechtějí, neboť jinak by proti nim advokáti tak mnoho nehřešili, jak činí a soudcové předpisů těch ani si nevšímají nebo je přezírají nebo jsou předpisy ty se svou důsledností jako neznámé mimo dosah působnosti a jejich zájmu.

Ve vládním návrhu v odst. 1. §u 6, v odst. 1. první větě § 7, v odstavci f. § 8 škrtněte se slova: »sborového soudu první stolice« a nahraďte se slovy »notářské komory«.

Odůvodnění: Vládní motivy uznávají, že §§ 6 a 7 byly převzaty v podstatě ze starších ustanovení: Ohraňovací notáře jenom na obvod sborového soudu první stolice neodpovídá rozšířené činnosti podle §§ 1 a 4 a pak je to nepraktické, neboť velmi mnoho soudních okresů sousedí v nepatrné vzdálenosti s jiným krajem a tu často, když účastníci z tohoto blízkého kraje z jakékoli příčiny a potřeby nemohou nebo také někdy nechtějí být obsluženi notářem svého okresu, mají míti možnost požádat o komisionelní řízení u nich v jejich bydlišti nejbližšího, ale již v jiném kraji bydlicího notáře.

Dále z příčiny, že podle § 35 má být ustanoven substitutem notář z obvodu téže komory a podle § 7 mohl by vlastně působiti jen v obvodu svého sborového soudu první stolice.

K odstranění těchto různých překážek nejlépe se hodí pro působnost notáře obvod jeho notářské komory.

Mimo to podle vládního návrhu samého dozor presidenta a dobrozdání sborového soudu první stolice při obsazování notářských míst přestávají a na místo nich nastupuje president a sborový soud druhé stolice, jehož obvod podle nového řádu se shoduje s obvodem notářské komory.

V § 11, v odst. 1. odpadněte slova »a to alespoň tři roky« a »jakož i ostatní čas buď u soudu, u státního za-

stupitelství neb u advokáta, státního úřadu správního nebo finančního neb i samosprávného. Praxe u finanční prokuratury rovná se praxi u advokáta« a v odstavci 2. při slovech »po pět roků« buďte připojena slova »a praktickou zkoušku předepsanou pro soudce neb advokáty«.

Důvody změn: Když se v odstavci druhém § 11 uzákoňuje právo ministra spravedlnosti nebo vlády jmenovati notářem — při nedostatku způsobilých kandidátů notářství — uchazeče z jiné pětileté právně praktické služby — k čemuž buď připojeno, že tento uchazeč má také vykázati praktickou zkoušku předepsanou pro soudce neb advokáty, neboť v zájmu správné služby notářské mohlo by býti s úspěchem reflektováno jen na ty neb ony z jejich odbornou kvalifikací, zvláště až bude konečně jednou rozpoznáno, že k zastání veškeré agendy právně listinářské náležité jen stavu notářskému bude nutno rozmnožiti počet míst notářských a nebude dost dorostu, — pak je také zbytečno připouštěti pro čekatele notářství praxi u soudu, státního návladnictví, finanční prokuratury neb advokáta ba dokonce je nemístno u úřadů pro notářství neodborných jako jest agenda politická, finanční nebo samosprávná. Na jedné straně vládní návrh ukázněje notáře skorem andělskými pokyny se zlomky vševidoucnosti a vševědoucnosti, kdežto na druhé straně zase připouští k notářství z různých jiných právnických povolání příslušníky, kteří se tam buď neuplatnili nebo z jiných příčin jsou nespokojeni a jimž nemůže a nemá býti notářství poslední útočištěm.

Přestupování z jedné právní praxe do druhé je přípustno při vzájemné reciprocitě všech oborů právnických u mladých začátečníků tak, aby na příklad jen dvouletá praxe u toho neb onoho právního úřadu neb u notáře neb advokáta navzájem platila mezi všemi uvedenými obory. Jinak zůstane-li při vládním návrhu, bude to jen úhonou vlepenu stavu notářskému.

Žádoucí připojení slov o praktické zkoušce ve druhém odstavci téhož §u 11 bylo vládním návrhem opomenuto, neboť není myslitelné jmenování bez odborné zkoušky.

V § 15, odst. 3. vynechte se slova »sborového soudu první stolice« a nahraďte se slovy »notářské komory«. Je to důsledek úvahy projevené při zastaralých §§ 6 a 7.

V § 18, v 2. větě odpadněte slova »státnímu zástupci v jejím sídle a státnímu zástupci a všem soudům v obvodu sborového soudu první stolice« a nahraďte se slovy »a všem sborovým soudům v obvodu dotyčné notářské komory«.

Důvod: Občasná superlegalisace vyžaduje se jen od sborových soudů první stolice nikoliv od okresních soudů.

Notářská listina koluje též u okresních soudů jiného kraje aniž jim byly nebo budou poslány podpisy a otisky pečetě toho kterého notáře.

Ve případech vadných, pochybných a nebo dokonce trestních dožádá ten, který okresní soud od příslušného sborového soudu zapůjčení podpisu a otisku pečetě toho kterého notáře.

Rovněž tak učiní místní státní návladní v případě potřeby.

V § 25, odstavci 2. škrtněte se slova »alespoň dvě teoretické státní zkoušky a to judicielní« a nahraďte se slovy »všecky tři teoretické státní zkoušky«.

Důvod: Jak už uvedeno připouští vládní návrh platnost jakékoli jiné právní praxe pro notářství bez jaké-

koli reciprocity a pak ulehčuje dorostu vstup do praxe notářské jen se státní zkouškou historickou a judičiální, následkem čeho by byl počet čekatelů notářství v jejichž zřejmý neprospěch věnování se takovému stavu stále neurčitý a rozsáhlý, ač jinak jest u notářství numerus clausus a věčné čekání.

Ono zdánlivé ulehčení znamená podceňování praxe notářské a pak onen rozkol ohrožuje dorost nejen v jeho kvalifikaci nýbrž i existenci.

Pročež buď též u vstupu do praxe notářské požadován výkaz všech tří státních zkoušek jako u všech ostatních povolání právnických.

V § 29, odstavci 3. buďte vsunuta mezi slova »notáře — při inventurách« zapomenutá slova »při zápisech úmrtních« a za slovem »dražbách« buďte připojena slova »a když zmocněný kandidát má všechny vlastnosti pro úřad notáře, může býti zmocněn zastupovati notáře i v ověřování podpisů (§ 173 a 174) v ověřování opisů a výpisů (§ 170 a 171) a v protestech (§ 183)« a na místě znění čtvrtého odstavce vládního § 29.

Notář je v těchto případech povinen zápis sepsaný kandidátem na potvrzení, že jej a vykonaný úkon přezkoumal, podepsati a odpovídá svým jménem za jednání kandidátovo« zněj odstavce 4. § 29:

»Takto zmocněný kandidát podepisuje samostatně výkony podle § 170, 171, 173, 174 a 183 svým jménem a příjmením připojení slov — zástupce veřejného notáře — a s přitisknutím pečete zastoupeného notáře, kdežto ostatní zápisy spolupodepíše zastupovaný notář, jenž odpovídá svou zajištěnou zárukou podle § 44 za úřední jednání kandidátovo«.

Důvody: Při zápisech úmrtních právě mladí kandidáti svými pochůzkami vydatně vypomohou staršímu notáři a jak zkušenost učí, dovedou to lépe než mnozí samosprávní příruční nepravníci.

Přípustnost kandidáta plně kvalifikovaného a komorním výborem zmocněného k legalisacím, vidimacím a protestům v zastoupení a při záruce notářově je nejen k ulehčení a též urychlení služby nýbrž i k sebevědomějšímu osamostatnění kandidátově, jak jest u podobných zástupců ve všech jiných úřadech a povoláních a to tím spíše, když u soudů podle obnoveného jednacího řádu přednostové mohou zmocniti a zmocňují k oněm výkonům úředníky kancelářské nepravníky.

Slova, že notář odpovídá svým jménem za jednání kandidátovo dostala se do odstavce 4. vládního § 29 snad jen nedopatřením na místě žádoucí změny, že ručí zaň svou zajištěnou zárukou (§ 44), neboť bylo to vždy tak a je dostatečnou zárukou, jinak by zmocněná výpomoc kandidátova pro notáře byla nad míru choulostiva.

V § 33 odpadněte v odstavci 1. slova »a z toho alespoň dva roky u notáře« jako důsledek výkladu již učiněného při § 11.

V § 37 v první větě buďte připojena slova »svou zajištěnou zárukou podle § 44«, neboť dosud ručil vždy notář svou kaucí za úřadování svého navrženého náměstka a při tom má zůstatí nadále.

První odstavec vládního § 43 zní: »Není-li v místě jiného notáře a nelze-li ustanoviti podle předcházejících ustanovení (§§ 34 až 36) náměstka a po dobu, než náměstek byl ustanoven anebo nastoupí, přísluší přednostovi okresního soudu nebo soudci jím zmocněnému, který vykonal již praktickou zkoušku, aby vykonal šetře předpisů tohoto zákona v naléhavých případech úkony, jež jinak jen notář jest oprávněn vykonati a jež ne-

mohou býti podle zákonných předpisů vykonány soudem v soudním řízení.

V onom odstavci buď za slovy »praktickou zkoušku« připojena slova »a má aspoň pět roků soudní praxe« a ke konci věty slova »a platí pro tuto přikázanou činnost obdobně předpisy tohoto notářského řádu jakož i státně poplatkových a důchodkových zákonů«.

(Pokrač.)

Dr. Jos. Vavrouch:

Unitas actus.

Článek Dr. Čulíka »Unitas actus« uveřejněný v minulém čísle »Českého Práva« způsobil v kruzích notářů živou pozornost a rozpravu.

Pozoroval jsem, že někteří kolegové zastávají názor, že unitas actus se dá vyvoditi z ustanovení notářského řádu jakožto zásada závazná. Někteří kolegové jakožto obsah této zásady požadují, aby v tomtéž místě a tomtéž okamžiku se najednou notářského spisu účastnily (jej schválily a podepsaly) všechny ty osoby, jichž souhlas je nezbytným dle práva materiálního ku platnosti právního jednání (smlouvy).

Tento názor nelze považovati za správný a to z těchto důvodů:

Občanský zákoník žádá ku platnosti smlouvy, aby byl dosažen souhlas vůlí stran. Tento souhlas lze získati i postupně, když strany na různých místech a v různém čase svou vůli projeví. Občan. zák. uznává možnost různosti místní v § 862 a různosti časové v §§ 861 a 862. (Nabídka a její přijetí.)

Občanský zákoník vyhovuje prostě živé potřebě praktické. Pro strany bývá někdy nemožným, neb velmi obtížným, aby se za účelem smlouvy sešly. Příčinou bývá často vzdálenost pobytu stran, někdy dosti značná, na příkl. při sezonních dělnících, při vojínech ve vzdálené garnisoně, úřednicích přikázaných na Slovensko, při osobách léčených v nemocnici, pobytech v lázních a pod.

Jindy bývá příčinou nemoc některého z účastníků neb jeho zaneprázdnění v povolání, jindy konečně i vzájemný odpor stran proti sobě.

Mnohdy bývá záležitost neodkladnou, jako když některý z účastníků je nebezpečně nemocen. V takovém případě nelze prostě věc odsunouti a strany všechny znova předvolati. Ověřená plná moc není z pravidla hned dosažitelnou.

Právo nutně musí se přizpůsobovati životu. Čím lépe to dovede, tím je vhodnějším.

Tak to činí i náš občanský zákoník.

Kdyby byl býval náš notářský řád chtěl zavésti unitas actus v hořejším přísném smyslu, tož by byl býval musel ustanovení občan. zák. ve svém oboru zrušiti. Toto zrušení byl by jistě v tak vážné věci jasně vyjádřil. V celém notářském řádě, nevyjímaje ani ustanovení § 59, nenalézáme však žádného podobného ustanovení.

Bylo by také s podivem, aby náš notářský řád, který se snaží vyhověti různostem případů a přizpůsobiti se potřebám právního obchodu, byl chtěl zavésti podobnou tvrdost.

Soudím proto, že smlouvy ve formě notářského spisu — a o ty se tu jedná — lze zhotovovati platně i takovým způsobem, že různé strany na různých místech a v různém čase svou vůli dají sepsati různými notářskými spisy.